

А. В. Гусь,

*студентка 4-го курсу економіко-правового факультету
Одеської національної юридичної академії у м. Сімферополі*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕДУРИ БАНКРУТСТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

З початку становлення ринкових відносин в Україні на межі банкрутства знаходиться велика кількість підприємств, які були неспроможні своєчасно виконувати свої зовнішні та внутрішні зобов'язання перед кредиторами. У зв'язку з прийняттям закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [1] та «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001 – 2004 років» [2] процес банкрутств зачепив і аграрний сектор, що сприяло появі низки невирішених питань у теорії і практиці організаційно-економічного механізму банкрутства підприємств.

Сьогодні очевидний інтерес до цієї проблеми з боку вчених, які починають фундаментально та епізодично досліджувати її. Слід зазначити праці таких вітчизняних правознавців, як, В.К. Мамутова, Б.М. Полякова, А.Г. Бобкової, П. Баранцевої, В.С. Щербіни, М.І. Тітова, О.М. Вінник, та інших.

Метою дослідження є аналіз процедури банкрутства сільськогосподарських підприємств, як окремої категорії підприємств-боржників.

З правової точки зору ліквідація недержавного сільськогосподарського підприємства полягає у припиненні такого підприємства без створення на його основі юридичної особи – правонаступника [3, 33]. Процедура банкрутства крім, зазначених вище законів, також регулюється Законом України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» [4], Земельним кодексом України [5] та локальними нормативно-правовими актами суб'єктів аграрного підприємства.

Банкрутство окремих сільськогосподарських організацій має відмінні риси, обумовлені особливим характером їх діяльності, яка пов'язана з використанням земельних ділянок відповідного виробничого призначення, а також сезонним характером роботи на них.

До таких особливостей можна віднести:

1. у зв'язку з особливостями сільськогосподарського виробництва санація підприємства може відбуватися в термін до 15 місяців, а за несприятливих умов - може бути продовжена на рік.

2. переважне право викупу належної сільському господарству нерухомості іншими сільськогосподарськими підприємствами та фермерськими господарствами, що розташовані в тій же місцевості.

Безпосередньо під час застосування адресного продажу виникають деякі не врегульовані законом процедурні питання. Наприклад, подання декількох заяв на придбання тої самої одиниці майна сільгоспідприємства різними суб'єктами.

3. при ліквідації сільськогосподарських підприємств, установ та організацій переважне право на отримання земельних ділянок поруч з населеними пунктами мають власники земельних часток (паїв), які проживають у цих населених пунктах.

4. облік в процесі аналізу фінансового становища сезонності виробництва і природно-кліматичних умов.

5. можливість погашення заборгованості перед кредиторами за рахунок доходів від реалізації сільськогосподарської продукції, отриманої після закінчення відповідного періоду сільськогосподарських робіт.

6. неможливість погашення заборгованості за рахунок земель, які були придбані сільськогосподарськими підприємствами у колективну власність з наступним їх паюванням.

Звернення стягнення на земельну ділянку на вимогу кредитора розглядається в ЗК як одна з підстав припинення права власності на земельну ділянку (ст. 140). Разом з тим, в ньому нічого не говориться про можливість задоволення вимог кредиторів за рахунок земель, які були передані у власність недержавним сільгоспідприємствам. Несільськогосподарські угіддя сільськогосподарських підприємств, що ліквідуються, та котрі перебували у їх власності, розподіляються відповідно до установчих документів цих підприємств або за згодою власників цих земельних часток (паїв).

Указом Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» [6] у ст. 1 п. а передбачено, що право громадян на отримання земельної частки (паю) в натурі зі складу земель колективної власності не може бути обмежене рішенням суду про задоволення вимог кредиторів за рахунок земель сільгоспідприємства. Подібна норма закріплена в п. 16 Перехідних положень ЗК. При цьому будь-яких підстав відмови у реалізації права на земельну частку (пай) суб'єктам такого права законодавством не передбачено.

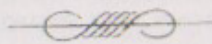
В іншому процедура неспроможності (банкрутства) сільськогосподарської організації повинна здійснюватися за загальним правилом. Так, строк ліквідаційної процедури триває 12 місяців, а в окремих випадках – 18 місяців. Під час дії ліквідаційної процедури арбітражний керуючий (ліквідатор) бере на себе функції керівника підприємства-банкрута та здійснює заходи щодо виконання вимог, вказаних судом, на користь кредиторів шляхом реалізації майна боржника. На погляд С.В. Жукова, було би доцільним застосувати аналогію відносно строків розгляду заяви кредитора про порушення справи про банкрутство за відсутності боржника (ст.3-1 Закону) [7]. Закон термінів не наводить, тому можна передбачити можливість розгляду заяв у терміні 30 днів, як це встановлено для загальної процедури банкрутства.

Підводячи підсумки, можна зазначити, що положення процедури визнання неспроможності сільськогосподарського підприємства значно поліпшилися з внесенням змін до закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Проте в теорії є низка не вирішених

питань. Зокрема, в недостатній мірі опрацьований механізм банкрутства сільськогосподарських підприємств, прогнозування можливого банкрутства. Все це вимагає подальшого дослідження науково-теоретичних основ формування системи банкрутства аграрних підприємств та розробки основних напрямків виходу їх зі стану банкрутства.

Список використаних джерел

1. Закон України від 14 травня 1992 р. «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 31. – Ст. 440.
2. Закон України від 18 січня 2001 р. «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001 – 2004 років» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 11. – Ст. 52.
3. Т.Коваленко. Правові аспекти ліквідації недержавних сільськогосподарських підприємств у процесі їх реструктуризації // Право України. – 2003. – № 6. – С. 33 – 37.
4. Закон України від 14 лютого 1992 р. «Про колективне сільськогосподарське підприємство» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 20. – Ст. 272.
5. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3 – 4. – Ст. 27.
6. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» від 03 грудня 1999 р. № 1529/99
7. С.В. Жуков. Особливості банкрутства окремих категорій підприємств-боржників // Інститут економіко-правових досліджень Національної академії наук України. – 2009. – № 2.

О. В. Денисенко,

*начальник юридичного відділу ООО «Технологічні системи»,
аспірант Інституту економіко-правових досліджень НАН України*

ОПЕРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКІ САНКЦІЇ: ЗМІСТ, ФУНКЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

Враховуючи сучасний стан та темпи розвитку економіки нашої держави, все очевидніше стає необхідність вдосконалення норм права, які безпосередньо регулюють цю сферу правовідносин. Економіка країни розвивається стрімкими темпами та з кожним новим роком все актуальнішим стає питання модернізації та підвищення рівня ефективності нормативно-правових актів, регулюючих господарсько-правові відносини.

Для кожної сучасної країни пріоритетним повинно бути створення для підприємців умов, при яких вони будуть відчувати стабільність та державну підтримку. Україна в цьому питанні не є виключенням, тому в державі відбулася перебудова суспільних відносин в усіх сферах життя та це відобразилось у всебічному переосмисленні соціальної ролі юридичної відповідальності, співвідношенні її видів, суті та ознак як важливого юридичного засобу впливу на регулювання господарських правовідносин. Для України як демократичної держави, яка прагне впровадити європейські правові цінності, особливої